

TRANSPORTNO OSIGURANJE

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Drugostepena presuda br. III-S1-215/74-2
od 6. III 1974.

Vijeće: Ivo Bešker, Gavro Badovinac, prof. dr Branko Jakaša

Transportno osiguranje - Osiguranje odgovornosti - Zastara osigurateljevog prava subrogacije - Osiguratelj u svom subrogacionom zahtjevu prema osobi odgovornoj za prouzrokovanu štetu stupa u pravnu poziciju svog osiguranika i ne vrši svoje originarno pravo - Ovo se odnosi i na zastaru - Prema tome i za osiguratelj subrogacioni zahtjev prema štetniku zastara počinje teći od časa kad je oštećeni osiguratelj osiguranik saznao za štetu i štetnika, a ne od časa kada je osiguratelj svom osiguraniku isplatio osigurninu

U prometnoj nesreći jedan vozač je oštetio automobil drugoga. Osiguratelj oštećenog automobila je svom osiguraniku nadokandio štetu i tuži osiguratelja vozača koji je za štetu odgovoran da mu nadoknadi isplaćenu osigurninu.

Tuženi je, među ostalim, podigao i prigovor zastare.

Rješavajući spor prvostepeni sud nakon provedene rasprave i izvedenih dokaza odbio je tužitelja sa zahtjevom, uvaživši prigovor zastare potraživanja, koji je istakao tuženi, jer je šteta nastala 5. lipnja 1969.g, a tužba je podnesena 14. studenog 1972.g.

Presudu žalbom pobija tužitelj zbog povreda formalnog i materijalnog prava, i predlaže da se pobijana presuda preinači i platni nalog održi u cijelosti na snazi i, odnosno da se presuda ukine i stvar vrati prvostepenom sudu na ponovno raspravljanje i sudjenje.

Povredu prava tužitelj vidi u tome što smatra da prvostepena presuda pogrešno uzima da je tužiteljevo potraživanje zastarjelo. Ističe da u smislu odredaba čl. 68, stav 2. Osnovnog zakona o osiguranju i osiguravajućim organizacijama, osiguravajući zavod do iznosa isplaćene naknade stupa u prava osiguranika, odnosno korisnika osiguranja prema trećoj odgovornoj osobi. Smatra da rok

zastare prema trećoj odgovornoj osobi za osiguravajući zavod počinje teći tek po izvršenoj isplati, a ne prije toga. Ističe da tužitelj kao osiguravajući zavod prema štetniku nije mogao pokrenuti regresnu tužbu prije nego je izvršio isplatu nastale štete, jer bi takva tužba bila preuranjena. Osim toga ističe da i u smislu odredaba Zakona o zastari zastarjevanje počinje teći računajući od prvog dana kad je vjerovnik imao pravo da zahtijeva ispunjenje obaveze. Pošto je kod regresnih zahtjeva vjerovnik u mogućnosti i ima pravo zahtijeva za ispunjenje obaveze prema regresnom dužniku tek po isplati štete svom osiguraniku, pobijana presuda pošla je s pogrešnog pravnog stajališta.

Ističe nadalje da je prvostepeni sud kod ocjene zastare odštetnog zahtjeva pogrešno pošao od odredaba čl. 19. Zakona o zastari potraživanja, jer se ova odredba odnosi na rok zastarjevanja naknade štete, a ne regresnog potraživanja. Potraživanje za naknadu štete i potraživanje regresa su dvije različite pravne osnove za koje ne vrijede isti rokovi zastarjevanja, jer rok za početak zastare je pravna osnova po kojoj vjerovnik ostvaruje svoje pravo na potraživanje.

Drugostepeni sud je žalbu odbio iz slijedećih razloga:

Prvostepeni sud rješavajući spor proveo je sve dokaze i utvrdio sve činjenice odlučne za pravilno rješenje spora, pa je na temelju tako utvrdjenog činjeničnog stanja donio presudu koju je jasno obrazložio. Tako utvrđeno činjenično stanje i obrazloženje presude ovaj sud u cijelosti prihvaća.

Tumačenje i izvodjenje pravnog shvaćanja u pogledu značenja odredaba čl. 68. Osnovnog zakona o osiguranju i osiguravajućim organizacijama (Sl. list SFRJ br. 7/67 i 50/68) u pogledu stupanja osiguravajućeg zavoda u prava osiguranika odnosno korisnika osiguranja prema trećoj odgovornoj osobi, kako ga daje tužitelj, ovaj sud ne može prihvatiti. Osiguravajući zavod u smislu odredaba čl. 68, st. 2. cit. zakona, do iznosa isplaćene naknade stupa u prava osiguranika odnosno korisnika osiguranja prema trećoj odgovornoj osobi, tj. štetniku. Ovo stupanje u prava osiguranika je tzv. zakonska subrogacija, pa tim stupanjem u prava korisnika osiguranja osiguratelj prema trećoj odgovornoj osobi stječe sva prava pa i obaveze prema trećoj odgovornoj osobi, dakle ona prava koja je imao njegov osiguranik prema štetniku. Ulazeći u takav odnos na osiguratelja prelaze jednaka prava koja njegov osiguranik ima prema trećoj odgovor-

noj osobi, pa time i pravo zahtjeva za naknadu štete kao i pravni uvjet o ostvarenju prava na naknadu štete. Obzirom na to za osiguratelja vrijede i propisi o rokovima zastare, tj. odredbe o početku i toku tih rokova. Prema tome rok zastare i za osiguratelja počinje teći u smislu odredaba Zakona o zastari potraživanja (Sl. list SFRJ br. 40/53 i čl.2) prvog dana poslije dana kad je vjerovnik tj. osiguranik imao pravo da zahtijeva ispunjenje, tj. zahtjev za naknadu štete, osim ako zakonom za pojedine slučajeve nije što drugo propisano. Kako u pogledu zahtjeva za naknadu štete prema štetniku u prometnoj nezgodi pravo oštećenoga za ispunjenje obaveze počinje od dana kad se nezgoda desila, jer je oštećeni već toga dana saznao za nastanak štete, kao i za počinitelja i odgovornu osobu za nastalu štetu, rok zastare počinje teći sutradan po nastaloj prometnoj nezgodi. Pošto je tužitelj kao osiguratelj, isplatom osiguranja u smislu odredaba čl.68. cit. Zakona o osiguranju i osiguravajućim zavodima, stupio u prava svog osiguranika kao oštećenog, on nije stekao ni veća ni manja prava od svog osiguranika, pa i u pogledu početka računanja rokova zastare.

Regresno pravo osigurateljevo nije nikakvo originarno pravo koje bi počelo danom isplate naknade štete, nego je to izvedeno pravo ustupa-cesije - silom zakona, pa osiguratelj ne može stupiti u neka druga prava osim onih koja je osiguranik imao prema štetniku. Samo takovo značenje ima zakonska cesija odnosno subrogacija, sadržana u odredbi čl.68. cit. Zakona o osiguranju i osiguravajućim organizacijama.

Konačno ne može se prihvatiti ni pravno shvaćanje tužiteljevo da se kod zahtjeva osiguratelja prema štetniku radi o originarnom - izvornom stjecanju regresnog prava koje nastaje tek isplatom naknade iz osiguranja. Valja istaći, kako je već naprijed navedeno, da odnosni zahtjev osiguratelja, koji se naziva regresnim potraživanjem, u stvari nije regresno potraživanje, u smislu izvornog stjecanja prava prema dužniku, kao što je to kod nekih obligacionih obveza npr. iz vrijednosnih papira, već se radi, kako to jasno slijedi iz teksta čl.68. citiranog zakona, o subrogaciji - ustupu - cesiji - silom zakonskog propisa u prava osiguranika prema štetniku. Ustupom - cesijom cesionar-ustupnik stječe i na njega se prenose samo ona prava koja je imao ustupitelj prema ustupljenom-cesusu, pa prema tome to vrijedi i za prijenos rokova početka toka trajanja zastare.

G.B.